



Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2017. július 26.*

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – Harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárainak visszatérése – 2008/115/EK irányelv – A 11. cikk (2) bekezdése – Az ezen irányelv hatálybalépése előtt meghozott, beutazási tilalmat elrendelő és az említett irányelv által előírtnál hosszabb időtartamra vonatkozó határozat – A beutazási tilalom időszakának kezdő időpontja”

A C-225/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Hoge Raad der Nederlanden (holland legfelsőbb bíróság) a Bírósághoz 2016. április 22-én érkezett, 2016. március 29-i határozatával terjesztett elő a

Mossa Ouhrami ellen folytatott büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a második tanács bírójaként eljárva, A. Prechal, C. Toader és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: E. Sharpston,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. március 16-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- M. Ouhrami képviseletében S. J. van der Woude advocaat,
- a holland kormány képviseletében C. S. Schillemans, M. Gijzen és M. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,
- a dán kormány képviseletében C. Thorning és M. Wolff, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében C. Cattabriga és R. Troosters, meghatalmazotti minőségben,
- a svájci kormány képviseletében C. Bichet, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. május 18-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: holland.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.) 11. cikke (2) bekezdésének az értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az 1979-ben Algériában született, és állítólagosan e harmadik ország állampolgárságával rendelkező Mossa Ouhrami ellen azon okból folytatott büntetőeljárás keretében terjesztették elő, hogy 2011 és 2012 folyamán Hollandiában tartózkodott, noha tudta, hogy egy 2002-ben hozott határozattal nemkívánatos külföldinek nyilvánították.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2008/115 irányelv (2), (4), (6), (10), (11) és (14) preambulumbekkezdése kimondja:
„(2) Az Európai Tanács 2004. november 4–5-i brüsszeli ülése sürgette egy közös normákon alapuló hatékony visszatérési és hazatelepülési politika létrehozását annak érdekében, hogy az érintett személyek emberséges módon, és emberi [helyesen: alapvető] jogaik és méltóságuk teljes mértékű tiszteletben tartása mellett térhessenek vissza.
[...]
(4) A jól szervezett migrációs politika elengedhetetlen elemeként átlátható és igazságos [helyesen: egyértelmű, átlátható és igazságos] közös szabályokat szükséges rögzíteni a hatékony visszatérési politika biztosítása céljából.
[...]
(6) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a harmadik országbeli állampolgárok illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodását tisztességes és átlátható eljárással szüntessék meg. Az EU általános jogelveinek megfelelően az ezen irányelv értelmében meghozott határozatokat eseti alapon és tárgyilagos kritériumok szerint kell elfogadni, ami azt vonja maga után, hogy az illegális [helyesen: jogellenes] tartózkodás pusztán tényén kívül egyéb szempontokat is figyelembe kell venni. A tagállamoknak, amennyiben a kiutasítással kapcsolatos határozatok, azaz a kiutasítási határozatok és – amennyiben elrendelik – a beutazási tilalomról és a kitoloncolásról szóló határozatok meghozatalakor egységes formanyomtatványt használnak, tiszteletben kell tartaniuk ezt az elvet, és teljeskörűen be kell tartaniuk az ezen irányelvben foglalt valamennyi alkalmazandó rendelkezést.
[...]
(10) Abban az esetben, amikor nincs ok azt feltételezni, hogy aláásná a kiutasítási eljárás célját, az önkéntes visszatérést előnyben kell részesíteni a kitoloncolással szemben, és az önkéntes távozásra egy időszakot kell megállapítani. [...]
(11) A kiutasítással kapcsolatos határozatokra vonatkozóan minimális közös jogi biztosítékokat kell megállapítani, amelyek garantálják az érintett személyek érdekeinek hatékony védelmét. [...]
[...]

(14) A nemzeti kiutasítási intézkedések hatályát európai szintre kell kiterjeszteni a minden tagállam területére érvényes, a beutazást és a tartózkodást megakadályozó beutazási tilalom megállapításával. A beutazási tilalom időtartamát az egyes esetek körülményeinek alapos mérlegelése után kell meghatározni, és ez rendes körülmények között nem haladhatja meg az öt évet. Ebben az összefüggésben különösen figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az érintett harmadik országbeli állampolgár ellen már több kiutasítási határozatot vagy kitoloncolási végzést fogadtak el, vagy beutazási tilalom idején lépett be egy tagállam területére.”

4 A 2008/115 irányelv „Tárgy” címet viselő 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv megállapítja a tagállamok által alkalmazandó, a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatéréséről szóló közös normákat és eljárásokat, összhangban [az uniós] jog általános elveiként szereplő alapvető jogokkal és a nemzetközi joggal, beleértve a menekültek védelmét és az emberi jogi kötelezettségeket.”

5 Az említett irányelv „Fogalommeghatározások” című 3. cikke a következőket mondja ki:

„Ezen irányelv alkalmazásában [...]:

[...]

2. »illegális tartózkodás [helyesen: jogellenes tartózkodás]«: olyan, harmadik országbeli állampolgár jelenléte valamely tagállam területén, aki a Schengeni határellenőrzési kódex 5. cikkében meghatározott beutazási feltételeknek vagy az adott tagállamban érvényes egyéb beutazási, tartózkodási vagy letelepedési feltételeknek nem vagy már nem felel meg;

3. »kiutasítás«: egy harmadik országbeli állampolgár visszatérési folyamata, függetlenül attól, hogy visszatérési kötelezettség önkéntes teljesítéséről vagy kitoloncolásról van szó:

- a származási országába, vagy
- egy tranzit országba közösségi vagy kétoldalú visszafogadási megállapodásoknak vagy egyéb megegyezéseknek megfelelően, vagy
- más harmadik országba, ahova az érintett harmadik országbeli állampolgár önkéntesen vissza kíván térni, és amely őt befogadja;

4. »kiutasítási határozat«: közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely valamely harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogszerűtlenségét [helyesen: jogellenességét] megállapítja vagy kimondja, és visszatérési kötelezettséget állapít meg vagy mond ki;

5. »kitoloncolás«: a visszatérési kötelezettség kikényszerítése, azaz a tagállamból történő fizikai kiszállítás;

6. »beutazási tilalom«: a kiutasítási határozatot kísérő közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely meghatározott időtartamra megtiltja a tagállamok területére való beutazást és a tagállamok területén való tartózkodást;

[...]

8. »önkéntes távozás«: a visszatérési kötelezettségnek a kiutasítási határozatban erre a célra meghatározott határidőn belüli teljesítése;

[...]”

- 6 A 2008/115 irányelv „Kiutasítási határozat” című 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok a (2)–(5) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül a területükön illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozóan kiutasítási határozatot adnak ki.

[...]

(6) Ez az irányelv nem gátolja a tagállamokat abban, hogy – a nemzeti jogszabályaiknak megfelelően, a III. fejezet alapján meglévő eljárási biztosítékoknak és az [uniós] és nemzeti jog más vonatkozó rendelkezéseinek a sérelme nélkül – egyazon közigazgatási vagy bírósági határozaton vagy intézkedésen belül elfogadják a jogszerű tartózkodás megszüntetéséről szóló határozatot és egyidejűleg a kiutasítási határozatot és/vagy a kitoloncolási végzést és/vagy a beutazási tilalmat [helyesen: beutazási tilalmat elrendelő határozatot] is.”

- 7 Ezen irányelv „Önkéntes távozás” című 7. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A kiutasítási határozat a (2) és (4) bekezdésben említett kivételek sérelme nélkül megfelelő, hét naptól harminc napig terjedő határidőt állapít meg az önkéntes távozásra. [...]

[...]

(2) A tagállamok a konkrét eset egyedi körülményeinek, mint például a tartózkodás időtartamának, a beiskolázott gyermekeknek, valamint egyéb családi és társadalmi köteleknek a figyelembevételével szükség esetén megfelelő időtartammal meghosszabbítják az önkéntes távozás határidejét.

[...]

(4) Amennyiben fennáll a szökés veszélye, vagy ha a jogszerű tartózkodás iránti kérelmet elutasították, mivel az nyilvánvalóan megalapozatlan volt, vagy azt csalárd módon nyújtották be, továbbá amennyiben az érintett személy veszélyezteti a közrendet, a közbiztonságot vagy a nemzetbiztonságot, a tagállamok eltekinthetnek az önkéntes távozásra vonatkozó határidő megállapításától, vagy hét napnál rövidebb határidőt is megállapíthatnak.”

- 8 Az említett irányelv „Kitoloncolás” című 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben nem került sor a 7. cikk (4) bekezdésének megfelelően önkéntes távozásra vonatkozó határidő megállapítására, vagy a visszatérési kötelezettséget az érintettek nem teljesítették a 7. cikk alapján önkéntes távozásra megadott határidőn belül, a tagállamok minden szükséges intézkedést meghoznak a kiutasítási határozat végrehajtásához.

[...]

(3) A tagállamok a kitoloncolás végrehajtására külön közigazgatási vagy bírósági határozatot vagy intézkedést rendelhetnek el.

[...]”

- 9 Ugyanezen irányelv „Beutazási tilalom” című 11. cikke ekképpen rendelkezik:

„(1) A kiutasítási határozatokkal együtt beutazási tilalmat kell elrendelni:

a) ha az önkéntes távozásra nem állapítottak meg határidőt, vagy

b) ha a visszatérési kötelezettség teljesítésére nem került sor.

Egyéb esetekben a kiutasítási határozatok párosulhatnak beutazási tilalommal.

(2) A beutazási tilalom időtartamát minden egyes eset idevágó [helyesen: sajátos] körülményeinek alapos megfontolása alapján kell meghatározni, és az elméletileg [helyesen: főszabály szerint] nem haladja meg az öt évet. Mindazonáltal túllépheti az öt évet, ha a harmadik országbeli állampolgár a közrendre, a közbiztonságra vagy a nemzetbiztonságra nézve komoly fenyegetést jelent.

(3) A tagállamoknak mérlegelniük kell, hogy visszavonják vagy felfüggesztik-e a beutazási tilalmat, amennyiben az a harmadik országbeli állampolgár, akivel szemben az (1) bekezdés második albekezdésének megfelelően beutazási tilalmat rendeltek el, bizonyítani tudja, hogy a kiutasítási határozatnak teljes mértékben eleget téve elhagyta a tagállam területét.

[...]

- 10 A 2008/115 irányelv „Formanyomtatvány” című 12. cikke (1) bekezdésének első albekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A kiutasítási határozatok, és – amennyiben elrendelik – a beutazási tilalomról és a kitoloncolásról szóló határozatok meghozatalára írásban, a tényállás ismertetésével és jogi indokolással, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségek feltüntetésével kerül sor.”

- 11 A 2008/115 irányelv 20. cikke értelmében a tagállamoknak hatályba kellett léptetniük azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek voltak ahhoz, hogy ennek az irányelvnek legkésőbb 2010. december 24-ig megfeleljenek.

A holland jog

- 12 A Vreemdelingenwet 2000 (a 2000. évi külföldiekről szóló törvény, a továbbiakban: Vw) 2002 folyamán hatályban volt változata 67. cikkének (1) bekezdése értelmében a külföldit többek között az alábbi esetekben lehetett nemkívánatos személynek nyilvánítani:

„a) ha Hollandiában nem jogszerűen tartózkod[ott], és ismétlődően a jelen törvény értelmében büntetendő cselekményeket követ[ett] el;

b) ha jogerősen elítél[ték] háromévi vagy annál súlyosabb szabadságvesztés-büntetéssel fenyegetett bűncselekmény miatt;

c) ha veszélyeztet[te] a közrendet vagy a nemzetbiztonságot;

d) szerződés alapján; vagy

e) Hollandia nemzetközi kapcsolatai érdekében.”

- 13 A Vw 2002 év folyamán hatályban volt változatának 68. cikke értelmében a külföldi állampolgárt nemkívánatos személynek nyilvánító határozatot ez utóbbi kérelmére hatályon kívül helyezik, ha tíz évig megszakítás nélkül Hollandián kívül tartózkodott, és ezen időszak alatt a Vw 67. cikkének (1) bekezdése szerinti okok egyike sem merült fel.

- 14 Ezt követően a Vw-t módosították a 2008/115 irányelv átültetése érdekében.

- 15 A jelenleg hatályos Vw 61. cikkének (1) bekezdése értelmében annak a külföldi állampolgárnak, aki nem jogszerűen vagy már nem jogszerűen tartózkodik Hollandiában, önként távoznia kell onnan az e törvény 62. cikkében megállapított határidőn belül, amely cikk (1) és (2) bekezdése ülteti át a 2008/115 irányelv 7. cikkének (1) és (4) bekezdését.
- 16 A Vw 66a. cikke, amely a 2008/115 irányelv 11. cikke (2) bekezdésének az átültetésére irányul, úgy rendelkezik az (1) bekezdésében, hogy beutazási tilalmat elrendelő határozatot kell hozni azzal a külföldi állampolgárral szemben, aki az erre a célra meghatározott határidőn belül nem távozott önként Hollandiából.
- 17 A Vw 66a. cikkének (4) bekezdése értelmében a beutazási tilalom legfeljebb ötéves, meghatározott időtartamra rendelhető el, kivéve, ha a külföldi állampolgár a közrendre, a közbiztonságra vagy a nemzetbiztonságra nézve komoly fenyegetést jelent. Ezen időtartamot attól az időponttól kell számítani, amikor a külföldi állampolgár ténylegesen elhagyta Hollandiát.
- 18 A Vw 66a. cikkének (7) bekezdése értelmében az a külföldi állampolgár, akivel szemben beutazási tilalmat rendeltek el, semmi esetre sem tartózkodhat jogszerűen Hollandiában:
- „a) ha jogerősen elítélték háromévi vagy annál súlyosabb szabadságvesztés-büntetéssel fenyegetett bűncselekmény miatt;
- b) ha veszélyezteti a közrendet vagy a nemzetbiztonságot;
- c) a (4) bekezdés szerinti komoly fenyegetést jelent, vagy
- d) nemzetközi szerződés alapján vagy Hollandia nemzetközi kapcsolatai érdekében mindenféle tartózkodást meg kell számára tiltani.”
- 19 A Wetboek van Strafrechtnek (büntető törvénykönyv) az 1984. március 10-i törvénnyel (Stb. 1984, 91. sz.) módosított, az alapügyben alkalmazandó változatának 197. cikke szerint az a külföldi állampolgár, aki annak ellenére Hollandiában tartózkodik, hogy tudja vagy megalapozottan feltételezheti, hogy törvényi rendelkezés alapján nemkívánatos személynek nyilvánították, többek között hat hónapig terjedő szabadságvesztés-büntetéssel büntethető.
- 20 E 197. cikknek a 2011. december 15-i törvénnyel (Stb. 2011, 663. sz.) módosított, jelenleg hatályos változata úgy rendelkezik, hogy az a külföldi állampolgár, aki annak ellenére Hollandiában tartózkodik, hogy tudja vagy megalapozottan feltételezheti, hogy törvényi rendelkezés alapján nemkívánatos személynek nyilvánították, vagy hogy vele szemben a Vw 66a. cikkének (7) bekezdése alapján beutazási tilalmat rendeltek el, többek között hat hónapig terjedő szabadságvesztés-büntetéssel büntethető.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 21 A Minister van Vreemdelingenzaken en Immigratie (idegenrendészeti és bevándorlási miniszter, Hollandia) 2002. október 22-i határozatában M. Ouhramit nemkívánatos személynek nyilvánította. E határozattal az említett miniszter megállapította, hogy M. Ouhramivel szemben 2000 és 2002 között öt alkalommal hoztak büntetőjogi felelősséget megállapító ítéletet, amely ítéletekben lopás minősített esete, orgazdaság és erős kábítószeres birtoklása miatt összesen több mint tizenhárom hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélték. Az idegenrendészeti és bevándorlási miniszter ezek alapján megállapította, hogy M. Ouhrami veszélyezteti a közrendet, és ezen okból az érintettet nemkívánatos személynek nyilvánította. M. Ouhrami számára ebből az következett egyfelől, hogy el kellett hagynia Hollandiát, ellenkező esetben kiutasíthatták, másfelől, hogy tíz egymást követő éven át Hollandián

kívül kellett tartózkodnia, mivel többek között kábítószerrel összefüggő bűncselekmény miatt nyilvánították nemkívánatos személynek. Az említett határozat értelmében ez a tízéves határidő abban az időpontban kezdődik, amikor M. Ouhami ténylegesen elhagyja Hollandiát.

- 22 Az M. Ouhamit nemkívánatos személynek nyilvánító határozatot 2003. április 17-én adták át a részére. Mivel a határozattal szemben semmilyen jogorvoslattal nem éltek, az 2003. május 15-én jogerőre emelkedett. M. Ouhami azonban nem hagyta el Hollandiát, arra hivatkozva, hogy nem rendelkezett a szükséges úti okmányokkal.
- 23 2011 és 2012 folyamán hét alkalommal állapították meg, hogy M. Ouhami e határozatot megsértve Amszterdamban (Hollandia) tartózkodott, noha tudta, hogy nemkívánatos személynek nyilvánították; e bűncselekmény a büntető törvénykönyv 197. cikke szerint büntetendő.
- 24 Tekintettel arra, hogy M. Ouhamit e tények alapján első fokon elítélték, fellebbezéssel élt a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság, Hollandia) előtt, azt állítva, hogy az ilyen büntetőjogi szankció kiszabása sérti a 2008/115 irányelvet, mivel az ez utóbbi által előírt eljárás nem fejeződött teljesen be.
- 25 A Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) megállapította, hogy végrehajtandó szabadságvesztés-büntetés olyan, nemkívánatos személynek nyilvánított, a 2008/115 irányelv 3. cikkének 1. pontja szerinti harmadik országbeli állampolgárral szemben történő kiszabása, aki – anélkül, hogy érvényes indoka lenne nem visszatérni – jogellenesen tartózkodik Hollandiában, sérti ezt az irányelvet, ha az abban rögzített kiutasítási eljárás szakaszait még nem folytatták le. Ugyanis e büntetés kiszabása veszélyeztetheti az ezen irányelv által kitűzött cél megvalósítását, vagyis a valamely tagállamban jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokkal kapcsolatos hatékony kiutasítási politika megvalósítását.
- 26 E bíróság ezt követően úgy ítélte meg, hogy a jelen esetben a kiutasítási eljárást maradéktalanul lefolytatták. E tekintetben előadta, hogy:
- a Dienst Terugkeer en Vertrek (a visszatérésért és távozásért felelős hivatal, Hollandia) 26 megbeszélést folytatott M. Ouhamival a hazatérésével kapcsolatban,
 - M. Ouhami személyéről többször tájékoztatták Algéria, Marokkó és Tunézia hatóságait, azonban ezen országok egyike sem adott pozitív választ,
 - az Interpolon keresztül különböző, különösen az ujjlenyomatokkal kapcsolatos vizsgálatok lefolytatására került sor,
 - kísérletet tettek beszédelemzés elvégzésére az érintettet illetően,
 - a visszatérésért és távozásért felelős hivatal által előírt összes kitoloncolással kapcsolatos eljárást lefolytatták,
 - e lépések azonban nem vezettek M. Ouhami kitoloncolásához, mivel az érintett megtagadta az együttműködést.
- 27 Ezek alapján a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) azt állapította meg, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok elegendő erőfeszítést tettek M. Ouhami személyazonosságának megállapítása és származási országába való kitoloncolása érdekében. Következésképpen e bíróság úgy ítélte meg, hogy a kiutasítási eljárás az adott esetben lezártnak tekinthető, amely folytán nem sérti a 2008/115 irányelvet az, hogy a felrótt tények miatt szabadságvesztés-büntetést szabnak ki. Az említett bíróság, elutasítva M. Ouhami érvelését, két hónapos szabadságvesztés-büntetést szabott ki rá.

- 28 M. Ouhrami felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Hoge Raad der Nederlandenhez (holland legfelsőbb bíróság).
- 29 M. Ouhrami a felülvizsgálati kérelme keretében nem vitatja a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) azon megállapítását, hogy a 2008/115 irányelvben előírt kiutasítási eljárást a jelen esetben maradéktalanul lefolytatták. Sérelmezi azonban, hogy ez utóbbi bíróság jogellenesen szabott ki ellene büntetést, mivel a 2002. október 22-i, őt nemkívánatos személynek nyilvánító határozatnak az alapügy tényállásának idején szerinte már nem volt jogkövetkezménye. E tekintetben M. Ouhrami úgy érvel, hogy e határozat beutazási tilalmat elrendelő határozatnak tekintendő, amely annak meghozatalával, de legkésőbb az arról való tudomásszerzésével hatályosult, és hogy a 2008/115 irányelv 11. cikkének (2) bekezdése értelmében e beutazási tilalom érvényessége a jelen esetben nem haladhatta meg az öt évet, amely folytán 2011-ben és 2012-ben e tilalom már nem volt hatályban.
- 30 A Hoge Raad der Nederlanden (holland legfelsőbb bíróság) felhívja a figyelmet arra, hogy saját ítélkezési gyakorlata szerint a 2013. szeptember 19-i Filev és Osmani ítéletből (C-297/12, EU:C:2013:569) arra lehet következtetni, hogy a 2008/115 irányelv hatálybalépése, illetve az ezen irányelv átültetési határidejének lejártá előtti meghozott, valamely személyt nemkívánatosnak nyilvánító határozat az ezen irányelv 3. cikkének 6. pontja szerinti beutazási tilalommal egyenértékűnek tekintendő. Ezen időpont lejártát követően e határozatra tehát főszabály szerint vonatkozik az említett irányelv 11. cikkének (2) bekezdésében előírt, legfeljebb ötéves időtartam. Ezen egyenértékűnek tekintést figyelembe véve felmerül az a kérdés, hogy a beutazási tilalom időszakának mi a kezdő időpontja.
- 31 A kérdést előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben megjegyzi, hogy a büntető törvénykönyv alapügyben alkalmazandó változatának 197. cikke nem a kiutasítási határozatban foglaltak megsértését rendeli büntetni önmagában, hanem azt, ha az érintett külföldi annak ellenére tartózkodik Hollandiában, hogy tudja vagy megalapozottan feltételezheti, hogy törvényi rendelkezés alapján nemkívánatos személynek nyilvánították.
- 32 E körülmények között a Hoge Raad der Nederlanden (holland legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [2008/115] irányelv 11. cikkének (2) bekezdését, hogy az abban említett ötéves időtartamot
- a) a beutazási tilalom elrendelésének (vagy visszaható hatállyal: a nemkívánatos személynek nyilvánítás, amely a beutazási tilalommal egyenértékű) időpontjától, vagy
 - b) azon időponttól, amikor az érintett személy ténylegesen elhagyta – lényegében – az Európai Unió tagállamainak területét, vagy
 - c) valamely más időponttól kell számítani?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [2008/115] irányelv 11. cikkének (2) bekezdését az átmeneti rendelkezések alkalmazására tekintettel, hogy e rendelkezés azt vonja maga után, hogy az említett irányelv hatálybalépése előtt hozott azon határozatok, amelyek azzal a jogkövetkezménnyel járnak, hogy a címzett tíz egymást követő éven keresztül Hollandián kívül köteles tartózkodni, még ha a beutazási tilalomról az adott eset valamennyi körülményének alapos megfontolásával határoztak is, és a jogorvoslat lehetősége biztosítva volt is, már nem járnak jogkövetkezményekkel, ha az említett beutazási tilalom időtartama abban az időpontban, amikor az említett irányelvet át kellett ültetni, vagy abban az időpontban, amikor megállapítást nyert, hogy az adott határozat címzettje Hollandiában tartózkodott, meghaladja az említett rendelkezésben előírt időtartamot?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 33 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné megtudni, hogy a 2008/115 irányelv 11. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a beutazási tilalomnak az e rendelkezésben említett, főszabály szerint öt évet meg nem haladó időtartamát e beutazási tilalom elrendelésének időpontjától kell számítani, vagy attól az időponttól, amikor az érintett ténylegesen elhagyta a tagállamok területét, vagy bármely más időponttól.
- 34 E kérdés az alapügy keretében egy olyan, a 2008/115 irányelv átültetési határideje előtt meghozott és M. Ouhramit nemkívánatos személynek nyilvánító határozattal összefüggésben merül fel, amelynek az érintett számára az volt a jogkövetkezménye egyfelől, hogy el kellett hagynia Hollandiát, másfelől, hogy tíz, egymást követő éven át e tagállamon kívül kellett tartózkodnia. Nem vitatott, hogy az említett határozat meghozatalát követően M. Ouhrami soha nem hagyta el Hollandiát, és hogy ezen átültetési határidő lejárta után első fokon, illetve a fellebbviteli eljárásban ugyanezen határozat megsértése miatt szabadságvesztés-büntetésre ítélték.
- 35 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 2008/115 irányelv alkalmazandó az irányelv érintett tagállamban való alkalmazhatóságának időpontja előtt hatályos nemzeti szabályozás alapján hozott, beutazási tilalmat elrendelő határozatoknak az irányelv alkalmazhatóságának időpontját követő jövőbeli hatásaira. Ugyanis, noha ez az irányelv nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely átmeneti szabályozást írna elő azon beutazási tilalmakat elrendelő határozatok vonatkozásában, amelyeket az irányelv hatálybalépése előtt hoztak meg, az állandó ítélkezési gyakorlatból következően valamely új jogszabályt, eltérő rendelkezés hiányában, azonnal alkalmazni kell a korábbi jogszabály hatálya alatt keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 19-i Filev és Osmani ítélet, C-297/12, EU:C:2013:569, 39–41. pont).
- 36 Ebből következően a 2008/115 irányelv rendelkezései alkalmazandók az alapeljárásban szóban forgó, beutazási tilalmat elrendelő határozatra.
- 37 A 2008/115 irányelv 11. cikke (2) bekezdésének értelmében a beutazási tilalom időtartamát minden egyes eset idevágó körülményeinek alapos megfontolása alapján kell meghatározni, és az főszabály szerint nem haladja meg az öt évet. Mindazonáltal túllépheti az öt évet, ha a harmadik országbeli állampolgár a közrendre, a közbiztonságra vagy a nemzetbiztonságra nézve komoly fenyegetést jelent.
- 38 E rendelkezés értelmezése céljából emlékeztetni kell arra, hogy mind az uniós jog egységes alkalmazása követelményének, mind az egyenlőség elvének megfelelően, a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést rendes körülmények között az Európai Unió egészében önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve többek között a rendelkezés összefüggéseit és a kérdéses szabályozás célját (lásd analógia útján: 2008. július 17-i Kozłowski ítélet, C-66/08, EU:C:2008:437, 42. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 Márpedig, amint az a 2008/115 irányelv (14) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a minden tagállam területére érvényes, a beutazást és a tartózkodást megakadályozó beutazási tilalom megállapításának a célja a nemzeti kiutasítási intézkedések hatályának európai szintre történő kiterjesztése.
- 40 Noha a 2008/115 irányelv kifejezetten nem határozza meg, hogy mely időponttól kell számítani a beutazási tilalom időtartamát, az említett célból, illetve általánosabban ezen irányelv célkitűzéséből – amely közös normák és eljárások megállapítására irányul a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgárai hatékony visszatérésének alapvetői jogaik tiszteletben tartásával való

biztosítása érdekében –, valamint a nemzeti jogra való bármiféle utalás hiányából az következik, hogy – ellentétben azzal, amit a dán kormány állít – ezen időpont meghatározását nem lehet az egyes tagállamok értékelésére bízni.

- 41 Ugyanis – amint azt a főtanácsnok lényegében megállapította indítványának 49. pontjában – annak elfogadása, hogy a beutazási tilalmak, amelyek európai szinten harmonizált szabályok összességén alapulnak, a joghatásaikat különböző időpontokban kezdik kiváltani, illetve különböző időpontoktól nem váltják már ki ezeket, annak függvényében, hogy a tagállamok nemzeti jogszabályaik alapján milyen választásokkal éltek, veszélyeztetné a 2008/115 irányelv, illetve az ilyen beutazási tilalmak által követett célkitűzést.
- 42 Arra a kérdésre, hogy végeredményben mely időpont az, amelytől valamely beutazási tilalom elkezdji joghatásait kiváltani, és amikortól e tilalom időtartamát számítani kell, a 2008/115 irányelv megszüvegezésének, rendszerének és célkitűzésének fényében kell válaszolni.
- 43 A 2008/115 irányelv 3. cikkének 6. pontja a „beutazási tilalom” fogalmát az alábbiak szerint határozza meg: „a kiutasítási határozatot kísérő közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely meghatározott időtartamra megtiltja a tagállamok területére való beutazást és a tagállamok területén való tartózkodást”. A kiutasítási határozatot ezen irányelv 3. cikkének 4. pontja határozza meg, miszerint „közigazgatási vagy bírósági határozat vagy intézkedés, amely valamely harmadik országbeli állampolgár tartózkodásának jogellenességét megállapítja vagy kimondja, és visszatérési kötelezettséget állapít meg vagy mond ki”.
- 44 A 2008/115 irányelv 11. cikkének (1) bekezdése értelmében a kiutasítási határozatokkal együtt beutazási tilalmat kell elrendelni, ha az önkéntes távozásra nem állapítottak meg határidőt, vagy, ha a visszatérési kötelezettség teljesítésére nem került sor. Egyéb esetekben a kiutasítási határozatok párosulhatnak beutazási tilalommal.
- 45 E rendelkezések megszüvegezéséből, valamint a „beutazási tilalom” kifejezés használatából következően az ilyen tilalom a kiutasítási határozat kiegészítésére irányul, megtiltva az érintett számára, hogy a 2008/115 irányelv 3. cikkének 3. pontjában meghatározottak szerinti „kiutasítás[át]” és így tehát a tagállamok területéről való távozását követő meghatározott ideig újból beutazzon e területre, és ott ezt követően tartózkodjon. Az ilyen tilalom hatályosulása ekképpen feltételezi, hogy az érintett előzőleg elhagyta az említett területet.
- 46 Ezt a megállapítást alátámasztja a 2008/115 irányelv rendszere.
- 47 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy kitűnik a jelen ítélet 43. és 44. pontjában idézett rendelkezésekből, valamint többek között ezen irányelv (6) preambulumbekkezdéséből, 6. cikkének (1) és (6) bekezdéséből, 8. cikkének (1) és (3) bekezdéséből, 11. cikke (3) bekezdésének első albekezdéséből és 12. cikkének (1) bekezdéséből, hogy ezen irányelv világos különbséget tesz egyfelől a kiutasítási határozat, illetve egy esetleges kitoloncolási határozat, és másfelől a beutazási tilalom között.
- 48 Ekképpen a 2008/115 irányelv 3. cikkének 4. pontja és 6. cikkének (1) bekezdése értelmében a kiutasítási határozattal nyilvánítják az érintett eredeti jogellenes tartózkodását jogellenessé, és állapítják meg ez utóbbi visszatérési kötelezettségét. E határozat – ezen irányelv 7. cikkének (1) bekezdése alapján és az annak 7. cikke (4) bekezdésében előírt kivételek fenntartásával – megfelelő határidőt állapít meg az érintett önkéntes távozására. Abban az esetben, ha nem került sor ilyen határidő megállapítására, vagy a visszatérési kötelezettséget nem teljesítették a megadott határidőn belül, a tagállamok az említett irányelv 8. cikke (1) és (3) bekezdésének megfelelően minden szükséges intézkedést meghoznak a kiutasítási határozat végrehajtásához, és adott esetben kitoloncolási határozatot fogadnak el, azaz külön közigazgatási vagy bírósági határozatot vagy intézkedést hoznak, amely a visszatérési kötelezettség végrehajtását rendeli el.

- 49 Ebből következően az érintett jogellenes tartózkodására a visszatérési kötelezettség önkéntes végrehajtásának, illetve a kitoloncolásnak az időpontjáig – és következésképpen az érintettnek a 2008/115 irányelv 3. cikkének 3. pontja értelmében vett, a származási országába, valamely tranzit országba vagy valamely más harmadik országba történő tényleges visszatéréséig – a kiutasítási határozat vonatkozik, nem pedig a beutazási tilalom, amely csak ezen időpontot követően váltja ki joghatásait, megtiltva az érintettnek, hogy a visszatérését követő bizonyos időtartamig újra beutazzon a tagállamok területére, illetve ott tartózkodjon.
- 50 Ennélfogva, noha a 2008/115 irányelv a 6. cikkének (6) bekezdése értelmében lehetőséget ad a tagállamoknak arra, hogy egyszerre fogadják el a kiutasítási határozatot és a beutazási tilalmat, világosan következik ezen irányelv rendszeréből, hogy két különálló határozatról van szó: az egyik az eredeti jogellenes tartózkodás következményeit határozza meg, míg a másik egy esetleges későbbi tartózkodásra vonatkozik, amelyet jogellenesnek minősít.
- 51 Egy esetleges beutazási tilalom ekképpen a kiutasítás területén folytatott uniós politika hatékonyságának növelésére szolgáló eszköznek minősül, amely biztosítja, hogy valamely jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgár a kitoloncolását követő bizonyos időtartamig nem térhet jogszerűen vissza a tagállamok területére.
- 52 A 2008/115 irányelv 11. cikkének e célkitűzését, illetve ezen irányelvnek a jelen ítélet 40. pontjában említett általános célját veszélyeztetné, ha az, hogy az ilyen állampolgár megtagadja a visszatérési kötelezettség teljesítését és a kitoloncolási eljárás keretében való együttműködést, lehetővé tenné számára, hogy teljes egészében vagy részlegesen kivonja magát a beutazási tilalom jogkövetkezményei alól, ami így történne, ha az ilyen beutazási tilalommal érintett időszak elkezdődhetne és le is járhatna ezen eljárás folyamán.
- 53 Kiténik ekképpen a 2008/115 irányelv megszövegezéséből, rendszeréből és célkitűzéséből, hogy a beutazási tilalom időszaka csupán abban az időpontban kezdődik, amikor az érintett ténylegesen elhagyta a tagállamok területét.
- 54 Azon kérdést illetően, hogy a 2008/115 irányelv az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzetben kizárja-e szabadságvesztés-büntetés kiszabását az érintettet nemkívánatos személynek nyilvánító, a jelen ítélet 34. pontjában említett jogkövetkezményekkel járó határozat megsértése esetén, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság úgy ítélte meg, hogy valamely tagállam büntetőjogilag csupán akkor szankcionálhat valamely, az ezen irányelv hatálya alá tartozó beutazási tilalomba ütköző bűncselekményt, amennyiben e tilalom hatályának fenntartása megfelel ezen irányelv 11. cikkének (lásd ebben az értelemben: 2013. szeptember 19-i Filev és Osmani ítélet, C-297/12, EU:C:2013:569, 37. pont; 2015. október 1-jei Celaj ítélet, C-290/14, EU:C:2015:640, 31. pont).
- 55 Azonban, mivel M. Ouhrami nem hagyta el Hollandiát az őt nemkívánatosnak nyilvánító határozat elfogadása után, és az abban előírt visszatérési kötelezettséget következésképpen soha nem teljesítette, az érintett olyan jogellenes helyzetben van, amely eredeti jogellenes tartózkodásból ered, és nem olyan későbbi jogellenes tartózkodásból, amely valamely, a 2008/115 irányelv 11. cikke értelmében vett beutazási tilalom megsértésének a következménye.
- 56 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a 2008/115 irányelvvel ellentétes az eredeti jogellenes tartózkodást büntetőjogi jogkövetkezményekkel szankcionáló tagállami szabályozás, amennyiben az lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, akivel szemben – bár jogellenesen tartózkodik az említett tagállam területén, és nem áll szándékában ezen ország önkéntes elhagyása – nem alkalmaztak az ezen irányelv 8. cikkében foglalt kényszerítő intézkedéseket. A Bíróság mindazonáltal kifejtette, hogy az említett irányelvvel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, akinek vonatkozásában az említett irányelvben foglalt kiutasítási eljárást lefolytatták, és aki az említett

tagállamban jogellenesen tartózkodik, anélkül hogy vissza nem térést igazoló indok állna fenn (lásd ebben az értelemben: 2011. december 6-i Achughbabian ítélet, C-329/11, EU:C:2011:807, 50. pont; 2016. június 7-i Affum ítélet, C-47/15, EU:C:2016:408, 52. és 54. pont).

- 57 Márpedig kitűnik a Bíróság rendelkezésére álló iratokból egyfelől, hogy az alapeljárás keretében a Gerechtshof Amsterdam (amszterdami fellebbviteli bíróság) úgy ítélte meg, hogy a jelen esetben a kiutasítási eljárást lezártnak lehet tekinteni, amely folytán nem sérti a 2008/115 irányelvet, ha szabadságvesztés-büntetést szabnak ki a szóban forgó tényállás alapján, másfelől, hogy e megállapítást – amelyből következni látszik, hogy az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban megállapított feltételek a jelen esetben teljesülnek – a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő fellebbviteli eljárás keretében nem vitatták, amit azonban ez utóbbi bíróságnak kell megvizsgálnia.
- 58 A fenti megfontolások összességére tekintettel azt kell válaszolni az első kérdésre, hogy a 2008/115 irányelv 11. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a beutazási tilalomnak az e rendelkezésben említett, főszabály szerint öt évet meg nem haladó időtartamát attól az időponttól kell számítani, amikor az érintett ténylegesen elhagyta a tagállamok területét.

A második kérdésről

- 59 Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmében megjegyezte, a második kérdést kizárólag abban az esetben terjeszti elő, ha a Bíróság úgy válaszolna az első kérdésre, hogy a beutazási tilalomnak a 2008/115 irányelv 11. cikkének (2) bekezdésében előírt időtartamát nem attól az időponttól kell számítani, amikor az érintett ténylegesen elhagyta a tagállamok területét, hanem valamely korábbi időponttól, mint például az ilyen tilalom elrendelésének időpontjától. Ugyanis, amint azt a főtanácsnok az indítványának 64. pontjában hangsúlyozta, e kérdés kizárólag ebben az esetben lenne releváns az alapügy megoldása szempontjából.
- 60 Ennélfogva az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második kérdést nem szükséges megválaszolni.

A költségekről

- 61 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 11. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a beutazási tilalomnak az e rendelkezésben említett, főszabály szerint öt évet meg nem haladó időtartamát attól az időponttól kell számítani, amikor az érintett ténylegesen elhagyta a tagállamok területét.

Aláírások